

**ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ –
ОСНОВНИЙ ПРІОРИТЕТ РОЗВИТКУ ТА ПІДТРИМКИ
ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В УКРАЇНІ**

У даній статті розглянуто сутність поняття інвестиційного клімату. Проведено аналіз стану залучення інвестицій в Україну та напрямів вкладання іноземних інвестицій в економіку інших країн. Визначено ряд факторів, які негативно впливають на обсяги залучення іноземних інвестицій в нинішніх умовах. На основі моделювання показано значимість іноземного капіталу для розвитку вітчизняних товаровиробників та економіки України в цілому.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна політика, інвестиційна привабливість*

The article deals with the concept of investment climate. The analysis of investment in Ukraine and ways of foreign investment into the other economies. A number of factors affect the amount of foreign investment in the current environment. Based on the simulation shows the importance of foreign capital for the development of domestic producers and economy of Ukraine in general.

Key words: *investments, investment climate, investment policy, investment attractiveness.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сьогоднішній день від ефективності інвестиційної політики залежить стан вітчизняного виробництва, рівень технічного оснащення підприємств народного господарства, можливість структурної перебудови економіки. Інвестиції є основою для розвитку не лише підприємств окремих галузей, а й економіки країни в цілому.

Актуальність даного питання в Україні пов'язана з тим, що держава не може досягти сталих темпів економічного зростання без належного розвитку вітчизняного виробництва, у зв'язку з чим бюджетних коштів не вистачає для фінансування всіх потреб. Таким чином, постає необхідність пошуку альтернативних джерел фінансування, якими стають інвестиції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемам залучення інвестицій та формування інвестиційного клімату присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, А.С. Музиченка, Є.О. Ланченка, І.Л. П.В. Матвієнка, І.В. Драгана, Ю.В. Полякової, М.І. Кісіля, С.В. Захаріна, О.І. Амоші, В.Я. Швеця та інших. Однак проблеми покращення сприятливого інвестиційного клімату для розвитку вітчизняної економіки потребують постійного розгляду, аналізу та вирішення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проте, незважаючи на велику кількість

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

оригінальних та змістових праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених з досліджуваної проблематики, слід визначити, що практично відсутні дослідження, присвячені проблемам аналізу впливу інвестиційного клімату на розвиток національної економіки. Загальне вирішення цієї проблеми й надалі залишається актуальним.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану інвестиційного клімату в Україні, оцінці надходження іноземного капіталу та аналізі впливу інвестиційної політики на вітчизняну економіку в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням отриманих результатів. Інвестиції відіграють важливу роль в розвитку економіки будь-якої країни світу, Україна в даному випадку не є винятком. Завдяки залученню коштів до виробництва – збільшуються його обсяги, модернізуються засоби, а в межах країни підвищується рівень ринкової конкуренції, платіжний баланс, розвивається інвестиційна інфраструктура. Інвестори визначають доцільності розміщення коштів в країнах світу даючи оцінку інвестиційному клімату[1].

Інвестиційний клімат – це сукупність економічних правових, регуляторних, політичних та інших факторів, які в кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання [3, с. 23].

В сучасних умовах досягти сталого економічного розвитку можна лише здійснивши структурні зрушення у господарському комплексі України. Враховуючи, що інвестиції виступають дієвим важелем здійснення структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних і економічних проблем, то ключовими завданнями державного управління є покращення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної активності, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямках розвитку економіки [4].

Держава повинна зосередити всю свою увагу на збільшенні обсягів вітчизняного виробництва, а особливо забезпечити виконання законодавства, удосконалити його для подальшого розвитку виробництва, адже досконале законодавство це перша фішка при залученні інвестиції, це головний аспект економічного розвитку держави. Основна проблеми перед якою постають наші виробники це нестача власних коштів та потреба в залучених як з Державного бюджету так і пошук інвесторів задля збереження та відновлення певних аспектів вітчизняного виробництва.

Звернувши увагу на світову кризу, спад вітчизняного виробництва, нестачу власних коштів, прями іноземні інвестиції в Україну є важливим питанням для нашої держави. Україна є привабливою для іноземного інвестування, бо має вигідне розташування щодо торгівельних шляхів, достатній внутрішній ринок, та розвинутий аграрний та індустріальний потенціал. Інвестори при інвестуванні коштів в Україну стикаються з багатьма перешкодами, що є основною проблемою держави і потребує особливого розгляду. Адже, основними факторами, що впливають на рівень іноземного інвестування є законодавча, політична та економічна нестабільність, недосконалі фінансово-кредитна та податкова система, та розвиток тіньового сектору економіки України.

Слід зазначити, що Україна не може дати чітку оцінку надходження іноземного капіталу. Вітчизняні підприємства з метою ухилення від оподаткування частину капіталу вивозять за кордон, а потім для

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

впровадження залучають у свої підприємства під видом іноземних інвестицій.

Розглянемо динаміку іноземних інвестицій в Україну та з неї (табл.1)

Таблиця 1. Динаміка іноземних інвестицій (на початок року млн.дол.США)

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Приріст до попереднього року, %	Прямі іноземні інвестиції з України	Приріст до попереднього року, %
2000	3281,8	100	98,5	100
2001	3875,0	118,0	170,3	172,9
2002	4555,3	117,6	155,7	91,4
2003	5471,8	120,1	144,3	92,7
2004	6794,4	124,2	166	115,0
2005	9047,0	133,2	198,6	119,5
2006	16890,0	186,7	219,5	110,5
2007	21607,3	127,9	243,3	110,8
2008	29542,7	136,7	6196,6	у 25,5 раз
2009	35616,4	120,6	6203,1	100,1
2010	40026,8	112,3	6871,1	111
2011	44806,0	112	6898,3	100,4
2012	65787,0	146,8	6714,4	97,3
2013	68714,3	104,4	6786,4	101,1

З табл. 1., видно, що динаміка іноземного інвестування в українську економіку є досить нерівномірною, що пояснюється економічними процесами. Зростання іноземного капіталу до 2005 року відбувається більш стабільно. У 2006 році приріст іноземних інвестицій становить 53,6% по відношенню до 2005 року. Що характеризує економічне зростання економіки країни. Якщо порівняти 2008–2009 роки то спостерігаємо зменшення іноземного капіталу, що несе за собою наслідки світової фінансово-економічної кризи.

Стабілізація економічної та політичної ситуації в Україні у 2010 р. сприяла активізації іноземного інвестування. У 2011 р. в економіку України залучено близько 6,5 млрд дол. США ПІІ (акціонерного капіталу). Чинниками динаміки ПІІ виступили реалізація заходів з підготовки Євро-2012, розгортання державної програми підтримки впровадження енергозберігаючих технологій та виробництва альтернативних джерел енергії. На динаміку іноземного інвестування в Україну суттєвий вплив мали зовнішні чинники, зокрема, уповільнення зростання світової економіки, та невизначеність у співпраці з МВФ з приводу продовження кредитування. Водночас, головним чинником, що стримує надходження ПІІ в Україну, залишається несприятливий інвестиційний клімат [6, с.14].

Підготовка до підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС спричинила зростання індексу інвестиційної привабливості у III кварталі 2013 р. після майже дворічних стабільно низьких експертних оцінок. Те, що ці очікування бізнесу не справдилися, призвело до суттєвого падіння індексу

Регіональна бізнес-економіка та управління, 2014, № 1 (41) 37

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

у IV кварталі 2013 р. до найнижчого рівня за всю історію його вимірювання – до 1,81. Очікування на I квартал 2014 р. є також негативними, експерти вважають, що інвестиційний клімат в Україні буде й далі погіршуватися. Найважливіша негативна подія IV кварталу – відмова України від підписання Угоди про асоціацію. Це зазначили більше 50% експертів, відзначаючи негативні наслідки цього – політичну нестабільність, дефіцит бюджету, ризики падіння гривні. Решта експертів відзначає подальше погіршення економічної ситуації, корупцію, адміністративний тиск на бізнес. Головний контекст цих оцінок – відсутність позитивної оцінки інвестиційного клімату в найближчій перспективі [7, с.506].

Певна тенденція спостерігається і щодо динаміки прямих інвестицій з України, проаналізувавши динаміку видно зростання інвестицій з України, тобто відбувається вплив капіталу за кордон. З даного аналізу видно, що в Україні погіршується, адже значні кошти зосереджуються в економіку інших країн.

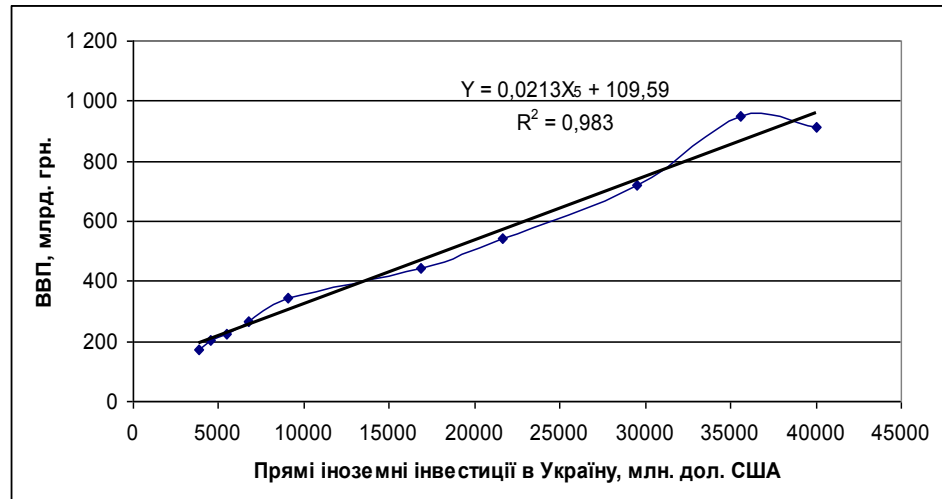
Боротьба за іноземні інвестиції – це суперечливе і надто складне конкурентне змагання. І навіть Росія, яка залучила значно більше інвестицій, аніж Україна, на думку експертів, «програла 10-річний період конкуренції із сусідами за «культурного» західного та східного інвестора» [2, с. 82–88].

Проте на сьогоднішній день Україна має вкрай несприятливий клімат залучення іноземних інвестицій. Основними проблемами є обтяжливі процедури відкриття бізнесу, ненадійний захист іноземних інвесторів, податкове навантаження.

Для підвищення інвестиційної привабливості України важливе місце слід відвести моделюванню інвестиційного клімату.

В процесі дослідження ми проаналізували вплив іноземних інвестицій на основний показник економічного розвитку країни ВВП. Для дослідження впливу фактора на обсяг номінального ВВП України будемо в MS Excel-2003 графік, на осі абсцис яких відкладаємо фактичне значення факторної ознаки, а на осі ординат – результативної. Використовуючи меню «Добавить линию тренда», обираємо тип «Линейная», а в параметрах відмічаємо «показывать уравнение на диаграмме» та «поместить на диаграмму величину достоверности аппроксимации (R^2)». Так, результатом статистичного дослідження впливу фактора іноземних інвестицій є графік на рис 1.

Рівняння прямої на рис.1. свідчить про те, що при збільшенні залучення прямих іноземних інвестицій в Україну на 1 млрд. грн. ВВП може збільшитися на 20 млн. грн.

Рис. 1. Моделювання впливу прямих іноземних інвестицій в Україну на обсяг ВВП

Коефіцієнт еластичності ВВП за обсягом прямих іноземних інвестицій становить 0,77, тобто при зростанні факторної ознаки на 1% результативна збільшується на 0,8%. Отримане рівняння добре описується статистичними показниками. Так, коефіцієнт детермінації R^2 свідчить про те, що варіація ВВП на 98% обумовлюється варіацією залучення прямих іноземних інвестицій; коефіцієнт кореляції $R = 0,99$ вказує на дуже щільний зв'язок між фактором і результатом. Перевірка коефіцієнта детермінації на статистичну значущість за F-критерієм Фішера показує, що фактичне значення $F_{\text{факт}} = 461,8$ більше теоретичного у 87 разів. Фактичне значення $t = 21,5$ не входить у критичну область $[-2,306; 2,306]$, тому коефіцієнт кореляції моделі статистично значущий.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. При моделюванні впливу прямих іноземних інвестицій на основний показник економіки країни (обсяг ВВП) спостерігаємо прямий вплив, тобто при зростанні інвестицій економіка країни матиме тенденцію до покращення.

Спираючись на статистичні дані щодо обсягу та структури іноземних інвестицій в економіку України, можна зробити висновок про поліпшення інвестиційного клімату на початок 2013 року. Таке зрушення в економіці держави позитивно вплине на діяльність вітчизняних підприємств, застосування інновацій та покращенню роботи вітчизняних товаровиробників. Проте експерти прогнозують погіршення економічної ситуації, відповідно інвестиційний клімат в Україні буде погіршуватися. Залучаючи до країни іноземний капітал, не слід забувати, що з нинішньої ситуації Україну виведуть лише власні зусилля. Держава повинна реалізувати всі свої можливості для покращення інвестиційного клімату та забезпечення стабільності в Україні.

Список використаних джерел та літератури:

1. Аналіз індексу інвестиційної привабливості в Україні, за дослідженням ЄБА 2008-2013 — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://infolight.org.ua/news>
2. Захарін С. В. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку / С.В. Захарін // Фінанси України. — 2004. — № 10. — С. 82–88.
3. Ланченко Є.О. Аналіз інвестиційних процесів і зайнятості в аграрному секторі економіки / Є.О Ланченко. // Економіка АПК. — 2010. — № 6. — 160 с.
4. Матвієнко П.В. Покращення інвестиційного клімату - пріоритетне завдання державного управління / П.В. Матвієнко // Інвестиції: практика та досвід 2007. — №1. — С. 10
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — [Електронний ресурс] — Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Пріоритети інвестиційної політики у контексті модернізації економіки України. / [Аналітична доповідь] — К.: НІСД, 2013. — 48 с.
7. Швець В. Я. Аналіз інвестиційного клімату в економіці України та шляхи його покращання / В. Я. Швець // Економічний нобелівський вісник. —2014. — №1 (7) — С. 502–508.